

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่นักเรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยการจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยา (จันทร์ คุปตะวาทีน 2550 : 51)

1.1 สภาพพึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีสภาพที่พึงประสงค์หลายประการ ครอบคลุม (1) วิธีการเรียนการสอน (2) สื่อการเรียนการสอน (3) สภาพแวดล้อม และ (4) การประเมิน

1.1.1 วิธีการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีวิธีการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ ดังนี้ (1) วิธีการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ตรง เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตและได้รับประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง โดยใช้สังคมเป็นห้องปฏิบัติการของนักเรียน ทั้งนักเรียนและครูได้ฝึกการวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะรับประสบการณ์นั้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 39) (2) วิธีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้ทักษะความคิด ความสามารถหลาย ๆ ด้านสอดคล้องกับกลุ่มประสบการณ์ และสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน (3) วิธีการเรียนการสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง ให้นักเรียนมีอิสระในการหาความรู้ด้วยตนเอง และรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ (4) วิธีการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ เพื่อเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริง แล้วนำมาแก้ปัญหาาร่วมกัน และ (5) วิธีการศึกษาจากชุมชน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาสภาพของชุมชน เรียนรู้ถึงสภาพความเป็นจริงของชุมชนทุกด้าน ให้นักเรียนได้เข้าใจถึงสภาพของท้องถิ่นและรักท้องถิ่นมากขึ้น (จันทร์ คุปตะวาทีน 2550 : 61 – 66)

1.1.2 สื่อการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ การใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูต้องเลือกสื่อการเรียนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเชื่อมสาระทางสังคมศึกษากับความเป็นจริงในชีวิตของนักเรียน สื่อการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ครอบคลุม (1) สื่อบุคคล ได้แก่ ครู วิทยากรจากนอกโรงเรียนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีประสบการณ์ในท้องถิ่นซึ่งรวมพระภิกษุ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง (2) สื่อสิ่งของ ได้แก่ สื่อรูปธรรมที่อยู่ในรูปวัสดุและอุปกรณ์ ได้แก่ หนังสือเรียน ภาพชุด สไลด์ แผนที่ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ มัลติมีเดีย หุ่นจำลอง และลูกโลก และ (3) สื่อวิธีการ ได้แก่ สื่อนามธรรมในรูปของกิจกรรม เกม สถานการณ์จำลอง ราชกรณี และโครงการ (ชัยงค์ พรหมวงศ์ และภณิดา มาประเสริฐ 2537 : 7)

1.1.3 สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ตามที่ศาสตราจารย์ ดร.ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2533 : 439 – 440) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่จะให้ครูจัดประสบการณ์ด้านสังคมศึกษาแก่นักเรียนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพที่สุด คือ โรงเรียนต้องมีห้องสื่อการสอนสังคม ซึ่งเป็นห้องที่มีขนาดเท่ากันหรือใหญ่กว่าห้องเรียนธรรมดา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นห้องเรียน ประกอบด้วย กระดานดำ โต๊ะครู โต๊ะนักเรียนจัดเป็นกลุ่ม กระดานนิเทศ และส่วนที่เป็นที่แสดงหรือเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางสังคมศึกษา ประกอบด้วย ที่เก็บอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ มุมห้องที่ทำการฉายสไลด์ ภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ ที่จัดนิทรรศการ มุมหนังสือ และป้ายนิเทศ

1.1.4 การประเมินที่พึงประสงค์ การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ดังนั้น การประเมินผลการเรียนรู้จึงเน้นที่ (1) การประเมินผลตามสภาพจริง ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การรายงานตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงานจริง การสอบถาม การเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และ (2) การประเมินด้านทักษะและกระบวนการ ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ประเมินอย่างต่อเนื่องและวัดหลาย ๆ ครั้ง ใช้การวัดเป็นช่วงเวลา เพื่อให้มีการสังสมพฤติกรรมและได้แสดงออกตามสภาพจริง ทำให้ผลการวัดมีคุณค่ามากขึ้น (จันทร์ คุปตะวาทีน 2550 : 69 - 72)

1.2 สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน หลายประการ ครอบคลุม (1) วิธีการเรียนการสอน (2) สื่อการเรียนการสอน (3) สภาพแวดล้อม และ (4) การประเมิน

1.2.1 วิธีการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ครูยังคงยึดการสอนแบบบรรยาย มากกว่าการใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ การบรรยายนั้นมักบรรยายเนื้อหาสาระตามที่ปรากฏในหนังสือเรียน ยังขาดเทคนิคหรือวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือฝึกฝนการแก้ปัญหาในระหว่างการเรียนการสอน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง เพราะครูสังคมศึกษาจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนน้อยเกินไป (สิริวรรณ ศรีพหล 2533 : 140)

1.2.2 สื่อการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ครูไม่ใช้สื่อการสอน หรือใช้ไม่เป็นครูขาดความสนใจ ขาดความกระตือรือร้นในการใช้สื่อ และใช้วิธีสอนแบบอ่านจากตำราให้นักเรียนฟัง (วาริ ธีระจิตร 2537 : 239)

1.2.3 สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ครูสังคมศึกษาจะเป็นครูกลุ่มหนึ่งที่ถูกปล่อยให้จับเสือมือเปล่ามากกว่าครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่โรงเรียนจัดหาห้องและเครื่องมือปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ให้ หรือครูสอนภาษาต่างประเทศที่มีห้องปฏิบัติการภาษา ส่วนโรงเรียนที่มีศูนย์การเรียนสังคมศึกษา หรือห้องสื่อการสอนสังคมศึกษาแทบจะหาไม่ได้เลย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และภณิดา มาประเสริฐ 2537 : 11)

1.2.4 การประเมินที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ครูจะประเมินเพื่อตัดสินนักเรียนได้หรือตกผ่านหรือไม่ผ่าน หรือต้องการคัดเกรด และจัดระดับผลการเรียน โดยใช้แบบวัดหรือข้อสอบชนิดเลือกตอบมาเป็นเครื่องมือวัดกันเป็นส่วนใหญ่ (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 9)

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

จากสภาพที่พึงประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้

1.3.1 ปัญหาด้านวิธีการเรียนการสอน ครูใช้วิธีการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดเทคนิคหรือวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ในหลายด้าน ได้แก่ (1) ขาดวิธีการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ตรง (2) ขาดวิธีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (3) ขาดวิธีการเรียนการสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง (4) ขาดวิธีการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา และ (5) ขาดวิธีการศึกษาจากชุมชน

1.3.2 ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน (1) ขาดสื่อบุคคล ประเภทวิทยากรจากนอกโรงเรียน (2) ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ ประเภทมัลติมีเดีย และ (3) ขาดสื่อวิธีการในรูปของกิจกรรมกลุ่ม

1.3.3 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ยังขาดห้องสื่อการสอนสังคมศึกษา ที่ประกอบด้วย สื่อ อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ มีผนังห้องที่มีสีสันไว้จัดแสดงผลงานต่าง ๆ มีลูกโลก แผนที่ให้นักเรียนได้สัมผัสจับต้องได้ มีแหล่งความรู้ เอกสารหลักฐานทั้งที่เป็นแหล่งปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ของจำลอง ของจริง วรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา มีสื่อประกอบคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ซอฟต์แวร์เพื่อการสืบค้นข้อมูล และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่นำไปตามสภาพที่เป็นจริง

1.3.4 ปัญหาด้านการประเมิน การประเมินของครูส่วนใหญ่ยังใช้การประเมินแบบวัดหรือข้อสอบชนิดเลือกตอบมาเป็นเครื่องมือ ไม่ได้ประเมินเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียนให้บรรลุถึงความรู้ และความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาที่ถูกกำหนดไว้ว่า การประเมินผลจะต้องควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นลักษณะการประเมินตามสภาพจริง

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร ได้ดำเนินการฝึกอบรมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ขึ้นในปีการศึกษา 2549 – 2551 มีหัวข้อดังนี้ (1) อบรมเชิงปฏิบัติการครูสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2) อบรมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการการสร้าง Coaching Team การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ (3) อบรมการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนตามกรอบทฤษฎีการประเมินสภาพจริง (4) อบรมการสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และ (5) อบรมปฏิบัติการแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

นอกจากนี้ ได้มีงานวิจัยที่พยายามแก้ปัญหาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในระหว่างปี 2540 - 2548 ดังนี้

1) งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ วราภรณ์ บรรดิ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันมีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรียา เจริญนาน (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองการปกครองไทย ด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองการปกครองไทย พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับ โปรแกรมส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองการปกครองไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม และด้านการจัดกิจกรรมของโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

เปรมฤดี จารมิชัย (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้กิจกรรมการเขียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้กิจกรรมการเขียนกับการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้กิจกรรมการเขียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุชาติ คำพร (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือกันแข่งขันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการสอนแบบร่วมมือกันแข่งขันมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการสอนแบบร่วมมือกันแข่งขันที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือกันแข่งขันมีเจตคติต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งามนิจ คำปลิว (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง พลเมืองดี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) แผนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 85.43/89.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ (2) นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาเรื่องพลเมืองดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน ที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) นักเรียนมีคะแนนความคงทนในการเรียนรู้ไม่แตกต่างจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความคงทนในการคิดแก้ปัญหา ไม่แตกต่างจากความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน และ (5) นักเรียนกลุ่มเก่งและกลุ่มปานกลางมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และกลุ่มอ่อนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

สาวิตรี อัมช้อย (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปากับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ ฐิติพร ทองสุข (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ศิลปวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีภาพรวมโดยเฉลี่ย 92.50/91.10 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ถนน ศรีสร้อย (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการใช้วิธีสอนแบบใช้สไลด์ที่มีคำถามสอดแทรกเป็นตอน ๆ ภายในเนื้อเรื่องกับใช้ชุดการสอนและการบรรยายต่อผลสัมฤทธิ์และความคงทนของการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบใช้สไลด์ที่มีคำถามสอดแทรกเป็นตอน ๆ ภายในเนื้อเรื่อง และนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบใช้ชุดการสอนมีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) หลังจากสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์ นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบบรรยายมีความคงทนของการเรียนในเรื่องที่สอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ไพบุลย์ คำกันยา (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดสื่อประสมที่มีประสิทธิภาพกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสหกรณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อสร้างชุดสื่อประสมที่มีประสิทธิภาพและเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อประสม ผลการวิจัยพบว่าชุดสื่อประสมที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน

พวงรัตน์ นามสนธิ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องการเมืองการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90.83/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

โดยสรุป งานวิจัยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะทำการวิจัย (1) ด้านวิธีการเรียนการสอน เกี่ยวกับวิธีการสอนแบบร่วมมือกัน การเรียนรู้แบบโมเดลชิปป่า การสอนภาษาธรรมชาติ การสอนโดยใช้กิจกรรมการเขียน และแผนการเรียนรู้โดยกระบวนการแก้ปัญหา และ (2) ด้านสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับชุดการสอน สไลด์และชุดสื่อประสม

1.5 แนวทางการในการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นสื่อที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และช่วยแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอนในด้าน (1) วิธีการเรียนการสอน ข้อดีของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นวิธีการเรียนที่ใช้วิธีการเผชิญประสบการณ์ที่หลากหลาย ได้แก่ วิธีการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ตรง วิธีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ วิธีการเรียนการสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง วิธีการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา และ

วิธีการศึกษาจากชุมชน (2) สื่อการเรียนการสอน ข้อดีของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ประกอบด้วยสื่อที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ มัลติมีเดีย และซีดีเสียง (3) สภาพแวดล้อม ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์เน้นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เสมือนห้องสื่อการสอนสังคม ประกอบด้วยมุมหนังสือ มุมวัสดุอุปกรณ์ และมุมแสดงผลงาน และ (4) การประเมิน การประเมินในชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์จะประเมินผลตามสภาพจริง ได้แก่ การประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ การประเมินระหว่างเผชิญประสบการณ์ และการประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ขึ้นมาใช้แก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2.2 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5.4 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเผชิญประสบการณ์กับคะแนนหลังเผชิญประสบการณ์ โดยเป็นผลจากการเรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระดับพุทธิพิสัยของนักเรียนที่เรียน

5.5 ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง นำนักความคิดเห็นของนักเรียนที่ให้ต่อคำถามในแบบสอบถาม ครอบคลุมความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบท รูปแบบ วิธีการเรียน สื่อ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีชีวิตของคนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

6.2 ได้ต้นแบบการผลิตชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในหน่วยประสบการณ์อื่น ๆ